

topinions דעות

הפתרון המקצועי לחינוך איכותי

החינוך המקצועי סובל מדימוי ציבורי שלילי, עיינו ערך: ההתבטאויות האומללות של אמנון לוי. במציאות, מדובר בנכס יקר לאוכלוסייה רחבה
ג'ורא שלגי

לאחר כשני עשורים של הזנחת החינוך המקצועי, שבמהלכן נסגרו שעריהם של כל בתי הספר המקצועיים האיכותיים, דוגמת בסמ"ת, חדרה ההכרה הציבורית לנזק שנגרם. שר החינוך שי פירון, המכיר בחשיבות הנושא, מינה ועדה בראשות נשיא התאחדות התעשיינים לשעבר שרגא ברוש, לגיבוש המלצות אופרטיביות שיחזירו את החינוך המקצועי-טכנולוגי למקומו הראוי במערכת החינוך.

אחת מאבני הנגף בדרך לשינוי נעוצה בתדמית השלילית שלעיתים דווקא אנשי תקשורת תורמים לה. כך, למשל, הופעתו האחרונה של אמנון לוי בטלוויזיה בתוכניתו בנושא "השד העדתי" גרמה עוול גדול לחינוך הטכנולוגי. לוי הפך בתוכניתו את המושג חינוך מקצועי לביטוי פחות ערך, המייצג את העוול שנעשה לבני עדות המזרח שנותבו אליו כחלק מיד נעלמה שכיוונה להפרדה מעמדית בין מזרחים, שיעודו לעבודת כפיים נחותה, לבין אשכנזים משכילים שיהלו אותם.

התבטאויות מקוממות מהסוג הזה מצביעות על חוסר הבנה ראויה בנושא החינוך הטכנולוגי-מקצועי. העובדה שהוא נעדר כיום מנוף החינוך ואיכותו נפגעה גורמת נזקים כלכליים וחברתיים חמורים. בצד תרומתו החיונית של חינוך מקצועי-טכנולוגי לתעשייה ולמערכת הביטחון, הוא מהווה נכס יקר לאוכלוסייה רחבה של תלמידות ותלמידים. טיפוח החינוך העיוני לא הותיר חלופות למעוניינים במסלול טכנולוגי איכותי.

אילוסטרציה
צילום: Shutterstock

אני לוקח את עצמי כדוגמה של מי שהתנסה בחוויה מכוונת שכזו במסגרת בית הספר בסמ"ת, שאליו הצטרפתי לאחר סיום שמונה שנות לימוד בבית הספר הריאלי, שהיה רחוק מלספק את כישורי והפך אותי לתלמיד משועמם ונטול מוטיבציה. במקרה הטוב הייתי יוצא עם תעודת בגרות למטה מבינונית והכנה עגומה לחיים. אגב, אני אשכנזי, למזלי עם אימא חכמה ששכנעה אותי לבחור בבסמ"ת.

מצאתי שם בית ספר ששילב לימודים עיוניים, ברמה שאפשרה לבוגריו להמשיך את לימודיהם בטכניון, לצד התנסות מעשית שהייתה חייבת לעמוד במבחני תוצאה מוקפדים שהקנו לבוגרי בית הספר ערכים של איכות, מקצוענות, משמעת עצמית ויסודות של חשיבה יצירתית, שלוו אותם בהמשך דרכם. לא מפתיע שבסמ"ת משך אליו את מיטב תלמידי חטיבות הביניים בחיפה וחלק מבוגריו הגיעו לעמדות השפעה בתעשיות מובילות, דוגמת מנכ"ל אינטל-ישראל הנוכחי ומנכ"ל אלביט מערכות לשעבר.

הלקח המרכזי מההתנסות שלי ושל חבריי הייתה שחינוך מקצועי אינו ברירת מחדל למי שאינם מצליחים בתלם של החינוך העיוני, אלא מסלול חלופי מתגמל המאפשר למי שבחרים בו מיצוי פוטנציאל, מלווה בתחושת עשייה וסיפוק, העולה לאין ערוך על זו של מי שבחרו להישאר בחינוך העיוני מאילוצים של תדמית ואגו, שלהם או של הוריהם, במקום כישרון ונטיית לב.

סיבה לאופטימיות

היעלמותו של החינוך המקצועי האיכותי, שהתבטא בין השאר בסגירת בסמ"ת ומוסדות החינוך האיכותיים המקבילים לו, יצרה נזק כפול: ביטול החלופה של חינוך טכנולוגי איכותי מתלמידים עם פוטנציאל הצטיינות שמסלול החינוך העיוני לא מאפשר להם למצות את עצמם וכרסום בתדמית החינוך המקצועי עד למצב שהוביל לדימוי הציבורי השלילי. עיינו ערך: ההתבטאויות האומללות של אמנון לוי.

עם זאת, יש סיבה לאופטימיות. נקודת השפל שאליה הגענו הובילה להכרה בחשיבותו של חינוך טכנולוגי איכותי ובעקבותיה גובשה התוכנית להקים מחדש את בסמ"ת ההיסטורית בלבוש מודרני ומשודרג. הפעם בליווי ובתמיכה אקדמית של הטכניון בעידוד משרד החינוך ובגיבוי מלא של עיריית חיפה. בסמ"ת החדשה תקנה לבוגריה תעודת בגרות מדעית-טכנולוגית איכותית, בצד הכשרה מקצועית-טכנולוגית שתישן על מעבדות משוכללות שתקציבן שוררין ובנייתן צפויה להתחיל עד סוף השנה.

אנחנו צופים שבסמ"ת החדשה תהפוך סמן ימני לחינוך טכנולוגי, שיוביל בעקבותיו שינוי תפישה שישכנע תלמידים, הורים ומחנכים שמדובר בנתיב הפותח בפני בוגריו שער רחב עם כלים בעלי ערך שיתרמו להם בכל מקצוע שבו יבחרו לעסוק בהמשך דרכם.

הכותב בוגר בסמ"ת, לשעבר מנכ"ל רפאל ועמית מחקר בכיר במוסד שמואל נאמן